

Hauszmann Alajos Terv

**A Dunakanyari és Pilisi Önkormányzatok Többcélú Kistérségi
Társulásának
Fejlesztési Stratégiája**

2010.

TARTALOMJEGYZÉK

1. Alapvetés	2
1.1. A szentendrei kistérség legfőbb sajátosságai	4
1.1.1. A Társulás.....	4
1.1.2. Gyarapodó lakosság	4
1.1.3. Földrajzi elhelyezkedés.....	4
1.1.4. Foglalkoztatás-gazdaság	5
1.1.5. Kitörési pont.....	5
1.1.6. Migráció.....	6
1.2. Jövőkép	6
1.3. A Társulás szerepe a kistérség fejlesztésében	7
1.3.1. Érdekvégyenesítő-, pályázati- és projektbonyolítói kapacitás	8
1.3.2. Intézményfenntartói szerep	9
2. Fejlesztési irányok.....	11
2.1. Infrastruktúra	11
2.1.1. Közlekedés – közúti közlekedés feltételeinek javítása	11

1. Alapvetés

Jelen Fejlesztési Stratégiát a Dunakanyari és Pilisi Önkormányzatok Többcélú Kistérségi Társulása (a továbbiakban: Társulás vagy DPÖTKT) készítette annak érdekében, hogy a Társulást alkotó önkormányzatok olyan céljait és terveit foglalja össze, amelyek a települési igazgatási szintnél nagyobb léptékűek, és amelyek több település összefogásával tudnak megvalósulni. Minden településen léteznek olyan tervek és szükségletek, melyek másokkal közösek, de egyedül nem tudják megvalósítani őket, hanem összefogással nyílik rá mód. Ezen közös pontokat fel kell kutatni, hogy összehangolt erőfeszítéssel a célok könnyebben és gyorsabban megvalósulhassanak.

A koncepció létrejötte ezen a gondolaton nyugszik, de természetesen, ahogy egyetlen koncepció sem, úgy ez sem tarthat igényt a befejezettség állapotára, hiszen a Tanácsot alkotó 13 önkormányzat maga is időről-időre felülvizsgálja saját fejlesztési elképzeléseit. Így a települések 13 különböző féle jövőképéből alkotott közös koncepciója is az állandó felülvizsgálat, illetve a közös célok közötti preferencia-váltások tárgyát kell, hogy képezze. Ugyanakkor ettől függetlenül, kell, hogy olyan közös elképzelések fogalmazódjanak meg, melyek kiállják az idő próbáját azzal, hogy az irányt kijelölik és a megvalósítás lépéssorrendjében hagynak lehetőséget a változtatásnak. Mindezt „csupán” stratégia a jelen dokumentum, azaz néhány hosszú távú és absztrakt elképzelésből indul ki, melyek az állandóságot képviselik és ezeknek a konkrét lebontása az, amely az időben változhat.

A koncepció magját először a DPÖTKT Társulási Tanácsa vitatja meg és fogadja el, ezt követően a Társulást alkotó önkormányzatok Képviselő-testületei elé kerül, amelyek megvitatják, illetve kiegészítik a dokumentumot, illetve a kimaradt sajátosságait hozzáteszik a tervhez. Ezzel párhuzamosan a Kistérségi Iroda nyilvánosságra hozza a dokumentumot és társadalmi vitát generál felette, a lakosságnak így lehetősége nyílik véleményét közvetlenül is hozzátennie a koncepcióhoz. Mindezek után pedig a kiegészítéseket, véleményeket és javaslatokat integráló dokumentumot a Tanács nyilvános ülésen újra megtárgyalja és elfogadja a végleges koncepciót, majd közzéteszi azt.

Ez a hosszadalmas egyeztetési eljárás, noha kissé bonyolultnak tűnik, de ez hivatott azt a célt elérni, hogy a térség lakossága és szervezetei – miután tőlük ered és magukénak tudják – elfogadják a megfogalmazott hosszú távú irányokat. Így kialakulhat az elképzelések mögött egy széles bázisú térségpolitikai stabilitás, ami által nem kérdőjeleződnek meg az elfogadott szándékok és ez biztosítja a megtett lépések beérését, az erőforrások hatékony, nem szétágazó felhasználását és a célok elérését.

1.1. A szentendrei kistérség legfőbb sajátosságai

1.1.1. A Társulás

A Dunakanyari és Pilisi Önkormányzatok Többcélú Kistérségi Társulása teljes egészében lefedi a szentendrei statisztikai kistérséget. A kistérséget, így a Társulást is, 13 önkormányzat alkotja és a főváros észak-nyugati agglomerációjához tartozik. Ezek a települések Budakalász, Pomáz, Csobánka, Pilisszentkereszt, Szentendre, Pilisszentlászló, Leányfalu, Tahitótfalu, Dunabogdány, Visegrád, Kisoroszi, Pócsmegyer és Szigetmonostor. A DPÖTKT 2004-ben jött létre a települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásáról szóló 2004. évi CVII. törvény rendelkezései alapján. A 13 önkormányzat együttműködésének gyökerei azonban régebbi időkre visszanyúlnak, már a 90-es évek közepén megalakult a területfejlesztési társulás, melynek feladatait a DPÖTKT átvette, illetve korábban a járási rendszerben is meg voltak a hagyományos együttműködés keretei a különböző igazgatási témakörökben a települések között.

1.1.2. Gyarapodó lakosság

A térség fő sajátossága a főváros közelsége, melyből fakadóan az agglomerációs körzetek sajátosságait viseli magán és ez minden aspektusban meg is mutatkozik rajta. Az utóbbi évtizedekben egyre nagyobb üteművé vált a Budapestről a térségbe történő kivándorlás, melynek köszönhetően a lélekszám folyamatos gyarapodást mutat, leginkább a fővároshoz legközelebb eső városokban Szentendrén, Pomázon és Budakalászon, de a lakosságszám gyarapodás mind a 13 településen egyenletesen kimutatható. Az agglomerációs lét egyszerre hordoz veszélyeket és kockázatokat magában, de a növekvő lakosságszám ugyanakkor történelmi léptékű lehetőségeket is rejt magában, mely jelentős fejlődéshez járulhat hozzá a térségben.

1.1.3. Földrajzi elhelyezkedés

Másik földrajzi adottsága a térségnek a Duna mentisége. A kistérség a Duna jobb partján terül el, a folyó természetes határt képez, mely által a túlsóval viszonylag kevés a kapcsolat. Ezen az állapoton változtatott az M0-ás körgyűrű új Duna-hídjának átadása, mely Budakalász magasságában nyitott közlekedési folyosót, azonban ez e koncepció elkészítésének időpontjához képest olyan friss változást jelent a térség életében, amelynek hatásai még pontosan nem mutathatók ki, csak becsülhetőek. Az már most látszik, hogy a keleti irányból megvolt elhatároláson jelentősen javított és a gazdasági-, társadalmi kapcsolatok további kiteljesedése várható. Másik oldalról pedig a Pilisi hegység alkotja természetes határát a térségnek. Így lényegében két oldalról lehatárolva, egy észak-déli közlekedési folyosó alkot kapcsolatot a 13 település között, mely az agglomerációs hatást fölerősítve még inkább a fővároshoz kapcsolja a térséget.

Végül a kistérség területe nagyjából három egyedi sajátosságokkal rendelkező mikrotérségre osztható föl, egyrészt a pilisi települések mikrotérségét alkotják Budakalász, Pomáz, Csobánka és Pilisszentkereszt települései, a szigeti mikrotérségbe tartoznak

Szigetmonostor, Pócsmegyer, Tahitótfalu és Kisoroszi települései, a többi önkormányzat pedig a Duna menti települések mikrotérségét alkotják, Pilisszentlászló helyzete pedig ebből a szempontból egy kissé sajátos, mivel meglehetősen elszigetelten helyezkedik el a Pilis-hegységben Szentendre és Visegrád között.

1.1.4. Foglalkoztatás-gazdaság

Az agglomerációhoz tartozó térség sajátossága megmutatkozik a gazdaság szerkezetén is. Egyrészt a fővárosból kivándorlók legnagyobb része ezáltal mindössze csak a lakóhelyét változtatta meg, a munkahelyét kevésbé, és a legtöbben továbbra is Budapestre járnak – vissza – dolgozni. Ezen felül az „őslakosság” jelentős hányadának is a közeli fővárosban található a munkahelye, így bár a térségben a munkahelyek száma a lakosságszámhoz viszonyítva kevés, de a munkanélküliség mégis alacsonynak mondható, a foglalkoztatási színvonal megfelelő.

Szintén jellemző az is, hogy a lakosság nagy része a szükségleteit is a fővárosban elégíti ki, értve ezalatt a szükségletek legtágabb horizontját. A napi bevásárlástól kezdve, a komolyabb ingó beszerzések helye is túlnyomó részben a főváros, ahogy a szórakozás, szabadidő eltöltés és nem utolsósorban a fiatalok iskoláinak is az. Ennek megfelelően viszont a térség gazdasága viszonylag gyenge, kevés az ipar, kicsi az előállítás és a termelés és ugyanígy a kereskedelem is alacsony intenzitású. Továbbá a mezőgazdaság sem nevezhető meghatározónak a térségben, egyrészt kevés a termőföld, másrészt kevesen foglalkoznak földműveléssel, vagy állattenyésztéssel, egyedüli erősség a Szentendrei szigeten folyó jelentős epertermesztés. Ezen felül pedig a Pilisi hegységben erdőgazdálkodás zajlik.

1.1.5. Kitérésipont

A gazdaságnak éppen ezért meg kell találni azt az útját, amely saját lábra állítja és erős hátteret biztosít a térségnek. Az, hogy kevés az ipar, nem is szabad, hogy problémaként jelenjen meg, hiszen az itt lakók egyet értenek abban, hogy nem ipari környezetben szeretnének élni. A térség csodálatos természeti környezetben helyezkedik el és ez a földrajzi adottsága az, ami a hosszú távú előnyök kiaknázásának teret nyit. Végére is a kitelepülés éppen azért is ilyen nagyütemű, mert akik úgy döntenek, hogy ide költöznek, éppen a szép környezet, az ideális lakóhely miatt hozzák meg ezt a döntésüket. Másrészt nem csak az idevándorlók értékelik a természeti és környezeti adottságait a térségnek, hanem számos turista is, amely nagyon fontos kitérésipontot jelenthet a gazdaságnak.

Éppen ezért az ipar nem fér bele a kistérségi gazdaságfejlesztés jövőképebe, a térségben nincsen rá szükség, legalább is nem meghatározó mértékben, hanem egy olyan gazdaságra van, amely az iménti előnyöket használja és hangsúlyozza ki még inkább, azaz a turizmusnak, a szolgáltató iparnak és az ehhez járuló kiegészítő tevékenységeknek kell dominanciát élvezniük. Ezért a kulturális és szellemi tőkét kell gyarapítani és célként azt kitűzni, hogy a lakosság és minél több vendég itt találja meg a kikapcsolódás lehetőségét és az akár máshol megtermelt jövedelméből a térségben elégítse ki szükségleteit.

Helyi szinten ez azt jelenti, hogy a térségben megjelenő jövedelem – melyet gyakran az itt élők máshol, Budapesten termelnek meg maguknak – egyre kevésbé áramoljon ki a térségből, hanem helyben történjen meg az elköltése, vagyis a pénzáramlás megforduljon a térség felé.

1.1.6. Migráció

Az öröndetes demográfiai adatok, a lakosság gyarapodása tehát nagyrészt a kitelepülőknek köszönhetőek, mely még egy sajátosságot von maga után. Ez ugyanis azzal jár, hogy a társadalmon belüli kapcsolatháló nem szilárdul meg, a közösségformálódás lassabb ütemű, a helyi társadalom lassabban jut abba a nyugodt állapotába, amikor finom szövetei kialakulhatnak. Bár a lakosság nagyon befogadó, de természetes, hogy egy ilyen változó társadalomban a kapcsolatok még nem olyan mélyen gyökerezőek, mint egy sok-sok éve változatlan lakossági környezetben. A társadalmi kapcsolatok megszilárdulása és a közösség fejlesztése ugyanakkor nagy potenciát rejt magában, így fontos célja ez bármilyen intézkedésnek. Nélkülözhetetlen az, hogy a lakos ne csak a szép természeti környezetre, hanem a vele együtt itt élőkre is gondoljon, amikor azt mondja, hogy ő bizony dunakanyari lakos. Ezt nevezhetjük térségi identitástudatnak.

Ennek a kívánatos közösségi élmény megteremtésének kiinduló magját, mintáját alkotják a térségben megtalálható különböző nemzetiségek. Hangsúlyos sajátossága a térségnek, hogy számos nemzetiség található meg itt, legjellemzőbb a sváb, a tót és a szerb eredetű lakosság, az ő hagyományaiknak az ápolása az egész térséget gazdagítja, így ezeket a folyamatokat támogatni kell. Emellett fontos ezen kisközösségek mintájára a teljes lakosság számára is a minél fejlettebb közösség lehetőségének a megteremtése.

A térségbe irányuló migráció jellegzetessége továbbá, hogy sok fiatal pár, illetve család költözik a Dunakanyarba letelepedési céllal, így a társadalom fiatalodik, illetve az ő gyermekeik jelentik az utánpótlást a későbbiekben is. Másik jellegzetesség pedig, hogy jellemzően a tehetősebb rétegből kerülnek ki a betelepülők, azaz viszonylag nagyobb keresettel és magasabb iskolázottsággal rendelkezők költöznek a térségbe, amely szintén öröndetes, így az újonnan érkezőkkel magasabb életszínvonal és kultúra jelenik meg, amelyre a jövő tervezése közben szintén alapozni érdemes.

1.2. Jövőkép

Ez a koncepció egy hosszú távú 15-20 évre előretékintő jövőképet kíván lefektetni és az ahhoz vezető főbb utakat fölvezetni, amelyek nem csak településen belül, hanem több település vagy az egész kistérség összefogásával valósulhatnak meg.

A koncepció jövőképe a virágzó Dunakanyar, amely ideális lakóhelyet biztosít a lakosságának és minden igényét a lehető legmagasabb szinten képes kiszolgálni. A jövőkép egy gazdag Dunakanyar, ahol helyben megtalálható minden szükséglet kielégítésének forrása, amire a lakosoknak szüksége van, elsősorban is a magas hozzáadott értékű jóságok.

A gazdagsághoz meg kell fordítani a tendenciát, ne Budapest számára jelentsen a térség munkaerőt és vásárlóközönséget, hanem a főváros váljon a térség 2 millió fős piacává, ami a hosszú távú gazdagságát a térségnek képes megteremteni. Ehhez persze nem kell a fővárossal konfrontálódni, épp ellenkezőleg, szoros együttműködést szükséges kialakítani. El kell érni, hogy a Dunakanyar váljon Budapest üdülő-kikapcsolódási és szórakozási helyszínévé, a minőségi és egyedi szolgáltatások lelőhelyévé. Ezen felül pedig a jövőkép számol a távolabbról érkező turizmus növekedésével is, ami szintén a térség gazdagodásához kell, hogy hozzájáruljon.

Ha ez a cél, jó irányba halad a térség, hiszen nem alternatíva a mennyiségi termelés, vagy jelentősebb ipar megteremtése, az éppen az adottságokkal szemben haladó út volna. E jövőkép mentén haladni pedig nem kizárólag a turizmusra és a kívülről érkező jövedelmek és tőke bevonására történő koncentrációt jelenti, hiszen egyidejűleg az ezen célnak megfelelő fejlesztések az itt élők életkörülményeit javítják, sőt, elsősorban az övékét. Így a kulturális és rekreációs térség megteremtésére irányuló törekvések hozományaként szinte mellékesen jutunk el a jövőkép megvalósulásához, hogy a Dunakanyar gazdag és ideális lakóhelye és környezete legyen az itt élőknek. Így hosszú távon kialakul az erős kötődéssel rendelkező helyi társadalom, amelynek a térség minden igényét kielégíti. Egyidejűleg fejleszteni kell az infrastruktúrát, a közlekedést, a kulturális szférát, a szociális ellátásokat, az egészségügyet, az oktatást és még számos egyéb területet, mely mind a helyi lakosság, mind a vendégek számára vonzóvá teszi a térséget.

A jövőképben tehát egy olyan Dunakanyar szerepel, ahol a lakosság megtalálja a szükségletei kielégítésének módját, még hozzá magas színvonalon, igényel és fenntart egy minőségi lakókörnyezetet. Ennek fenntartásához a vendégek is nagymértékben hozzájárulnak, hiszen sokakat vonz az itt megtalálható magas színvonalú kikapcsolódási és szórakozási lehetőség, amire a megcélzott réteg képes és kíván is áldozni. Ehhez fejleszteni kell a térség kulturális és szellemi tőkéjét, javítani kell az oktatáson, a szellemi és kulturális, a nagy hozzá adott értékű tevékenységeket, gazdaságot kell fejleszteni és el kell mélyíteni a közösségi élményt a helyi társadalomban. Ez utóbbi elérésére a kultúra és a sport nyújt elsődleges eszközöket, az erre való igényt mesterségesen is mindig növelni és növelni kell, gazdagítani a kulturális életet és több sportolási és rekreációs lehetőséget biztosítani, illetve felkínálni. A sport ebben nagyon fontos szerepet alkot, hiszen nem csak az egyén számára vannak elengedhetetlen jótéteményei, hanem a közösséget is erősíti, míg a kultúra a lakosságon kívül nagymértékben apellál a térségbe érkező vendégekre is, addig a sport az, ami elsősorban az itt élőknek szól.

1.3. A Társulás szerepe a kistérség fejlesztésében

A többcélú kistérségi társulás 2004-ben jött létre és tevékenységének határait a települések együttese határozza meg. A jogi keret igen megengedő, lehetőség van arra is, hogy szinte alig fejtsen ki tevékenységet a DPÖTKT, de az önkormányzatok döntése mentén szinte bármilyen tág terű együttműködés is létrejöhet keretien belül. Így tehát szabadon választható lehetőséget nyújt az önkormányzatoknak, működésének elve a racionalitás kell, hogy legyen. A települések abban működjenek együtt a Társulás keretein belül, amely előnyöket nyújt számukra. Ezen előnyök persze lehetnek rövid vagy hosszú távúak is, illetve olyanok, amelyek forrás megtakarítással járnak, de olyan is lehet melynek nem pénzben, hanem más aspektusokban mutatkozik meg a haszna. Így az együttműködés fokmérője nem lehet egyszerűen annak pénzügyi vonzata, bár nagyon fontos szempont.

A kistérség a korábban bemutatottaknak megfelelően földrajzilag és adottságilag is több területre, illetve településcsoportra bontható. Éppen ezért a DPÖTKT-n belül elsősorban nem az olyan együttműködésekre kell gondolni, melyek egységesen érintik mind a 13 települést, hanem olyanokra, melyek az önkormányzatok kisebb-nagyobb csoportját érintik. A lehetőségek ezekre éppúgy adott, mint az egységes fellépésnek, ilyen esetben az egyes részprojektek elkülönülten kerülnek kezelésre és minden önkormányzat csak abban az együttműködésben kell, hogy részt vegyen, amelyről megelőzően úgy döntött, viszont kötelező együttműködés

nincsen. Így a kistérség gyakorlatilag egy étlapot kínál föl, melyről ki-ki eldönti, hogy mivel kíván élni.

A Társulás legfontosabb szerepe pedig az, hogy kapcsolatot teremt az egyes települések között és lehetőséget az együttgondolkodásra. Nem cél, hogy a települések mindenben a kistérséggel együttműködjenek vagy, hogy minden elképzelésüket a kistérséggel együtt oldják meg, csak ott ahol ennek racionális indokai vannak. Egyéb más esetben a kistérségen belül a települések fölfedezhetik közös céljaikat, hasonló elképzeléseiket, melyeket egymással együttműködve talán jobban vagy gyorsabban tudnak megoldani. Épp ez a célja ennek a koncepciónak is, azaz hogy kimutassa azt a fejlődési irányt, amely a térség települései számára közösen vállalható, ezen túlmenően a koncepcióban, a hosszú távú vízióban szereplő célkitűzések elérésére akár az egyes önkormányzatok maguk, akár néhány település összefogva vagy párhuzamosan, illetve akár a kistérségen keresztül, szervezett formában tesznek erőfeszítéseket. Így ha ez a stratégia betölti rendeltetését, akkor nem pusztán azon nagy projekteket jeleníti meg, melyek az önkormányzatok együttesével valósítható meg, akár csak a forrás oldal előteremtése érdekében, hanem azon mindenki számára jelentkező célokat, melyek azért közösek, mert függetlenül a megvalósítás módjára és az a közben történő kooperáció mértékére, végeredményben a kistérséget egészében fejleszti, szépíti és gazdagítja.

1.3.1. Érdekérvényesítő-, pályázati- és projektbonyolítói kapacitás

A DPÖTKT-nak fontos szerepe van abban, hogy az önkormányzatok közös fejlesztési elképzeléseit képviselje, illetve az elképzeléseket nagyobb érdekérvényesítő szerepét látva vetve megerősítse azokat, és a közös ügyek mögött fellépő kistérség nagyobb súllyal képes képviselni a terveket a döntéshozók és magasabb fórumok előtt is. A DPÖTKT-nak a jövőben nagyobb hangsúlyt kell fektetnie a befolyásoló ereje növelésére és a különböző döntéshozó fórumok előtti jobb érdekérvényesítő szerepének növelésére. Ehhez hozzájárul, ha kezdeményező szerepbe lép és új vagy elhagyott ügyek képviselőjét látja el. Ennek érdekében szorosabbá kell tenni az együttműködést a szomszédos és közeli kistérségekkel, a regionális szervezetekkel és a térségfejlesztési tanácsokkal.

A közös célok együttes képviselőjén kívül a Társulás projektirányítási, adminisztratív, összehangoló munkát, segítséget is kell, hogy nyújtson a települések számára, így egy adott elképzelés megvalósítása mögött akár részben, akár egészben a kistérségi szervezetrendszer használják a települések. Ezáltal kialakul egy olyan közös koordinációs tapasztalat, mely nagy terhet képes levenni főleg a kis önkormányzatok válláról és nem kell ad hoc megbízásokkal sem külső segítségért folyamodni. Ezáltal a térség a maga kezében képes tartani a területfejlesztési projektjeinek a végrehajtását, jelentős költségmegtakarítást elkönyvelve.

A közös érdekérvényesítésen és projekt lebonyolításon kívül a DPÖTKT pályázati potenciát is jelent az önkormányzatoknak akár közös, akár egyes települési pályázatok esetében. Ez a fajta együttműködés megnyilvánulhat elsőként abban, hogy egy-egy település elképzelése kistérség által beadott pályázat keretében valósul meg. Ez jelenti az alsó szintű támogatást. Közepes támogatást jelent, ha olyan pályázat kerül előkészítésre, mely több települést

érint és közös, kistérségi pályázatot nyújt be a DPÖTKT. A legmagasabb szintű támogatás pedig az, ha a település saját pályázatának elkészítésében nyújt kisebb vagy nagyobb segítséget a Kistérségi Iroda, akár a pályázat komplett elkészítéséig bezárólag. Ez a fajta együttműködés a felek közös megegyezése alapján jöhet létre. A pályázati együttműködés szintén ahhoz járul hozzá, hogy ez a speciális szaktudás is az önkormányzatok közös Társulásában halmozódjon föl, így pénzügyi és humán erőforrás megtakarítást jelent hosszútávon.

1.3.2. Intézményfenntartói szerep

A koncepció időtávlátában gondolkodva a kistérség érdekérvényesítő-, pályázati- és projektvezetői kapacitásának növelésén kívül a DPÖTKT legfontosabb feladata az intézményfenntartói szerepkörének a kiteljesítése. Bár a közigazgatási reform már két évtizede várat magára és ki tudja, hogy még meddig fog, de úgy tűnik, van értelme a kistérségi intézményfenntartó társulásoknak hosszú távon is. Várhatóan a megyékre a központi közigazgatás területi megszervezése és az államgépezet területi működtetése hárul, azt hogy a kistérségek mennyire válnak a hatósági közigazgatás szerves részévé, illetve, hogy mennyi jogkört vállalnak át a jövőben a települési önkormányzatoktól, egyelőre vitatott. Azonban az intézményfenntartói minősége a többcélú kistérségi társulásoknak jól működőnek mondható és a jövőben is várhatóan gazdagodni fog ez a terület. Az intézményfenntartói társulások nem csak a fennálló kedvezőbb finanszírozás miatt bírnak létjogosultsággal, hanem szervezési előnyöket is jelentenek, a legtöbb esetben bebizonyosodott, hogy az intézményfenntartás hatékony üzemgazdaságossági mérete a kistérség.

Éppen ezért a Társulásnak figyelemmel kell lennie a jövőben is az ilyen fajta együttműködések létrehozására, melyek organikus módon, egymás után jöhetnek létre. A stratégia megalkotásakor a DPÖTKT 2 intézményt tart fenn, az egyik a Családsegítő és Gyermekejélési Szolgálat, a másik pedig az új Dunakanyari Kistérségi Szociális intézmény. Ahogy ezen intézmények bizonyítanak, úgy egymás után terjeszthetik ki ellátásukat a térségben, amint ez az utóbbi időben is megfigyelhető volt. Ezekén túl, teret kell nyitni a közoktatás területén is az ilyenfajta együttműködéseknek, melyek közül első sorban a közoktatási szakszolgálatok, majd szakmai szolgáltatások esetében képzelhető el kistérségi fenntartású intézmény megteremtése, majd meg kell vizsgálni a közoktatási intézmények hasonló lehetőségeit. Természetesen az intézményfenntartó társulások esetében a legkritikább esetben kell a 13 önkormányzat hiánytalan együttműködésére gondolni és főleg a közoktatás területén kell preferálni a kistérségi, de földrajzilag a két-három-négy önkormányzat együttműködésével megvalósuló társulásokat, ahogy erre néhány példa már van is a térségben.

A DPÖTKT az eddig felvázoltaknak megfelelően a legkülönbözőbb együttműködések és fejlesztési elképzeléseket támogatja, teret nyit a települések együttműködésének. Saját nevében végzett tevékenységként azonban pont e területen szükséges a legnagyobb aktivitást kifejtenie, azaz a szociális és oktatási szektorban intézményfenntartó szerepköre váljon hosszú távon a leghangsúlyosabbá.

A DPÖTKT ezeken kívül számos egyéb területen hozott létre, illetve örökölt meg együttműködések a belső ellenőrzéstől kezdve a települések kulturális életének

összehangolásáig, melyeket folytatni és kibővíteni szükséges, ezen konkrét irányokat a tematikus paletta tárgyalásakor nyílik mód bővebben megismerni.

2. Fejlesztési irányok

A DPÖTKT által a 13 település valamely csoportjaira vagy mindegyikére felvállalt fejlesztési elképzelések igen sokrétűek, azokat kétféleképpen is érdemes összefoglalni, egyrészt tematikusan, másrészt pedig területi alapon elkülönítve azokat.

A fejlesztési elképzelések fontos sajátossága kell legyen, hogy ne a térség jelenleg tapasztalható örvendetes gyarapodásából és gazdagodásából induljon ki, hanem a fenntartható fejlődést tekintse mérvadónak, azaz olyan projektek kerüljenek megvalósításra, amelyeknek nem csak a létrehozására nyílik meg a lehetőség, hanem azok fenntartása és a meglévő keretekbe történő szerves illeszkedése is biztosított.

A fejlesztési elképzeléseket az alábbi gyűjtőcsoportokba rendszerezzük:

- Infrastruktúra
- Idegenforgalom, kultúra
- Környezet-, ivóvíz- és árvízvédelem
- Ipar, foglalkoztatás, mezőgazdaság
- Szociális és egészségügyi ellátás
- Oktatási együttműködés
- Igazgatási együttműködés
- Sport, élhető környezet
- Közbiztonság, közterület felügyelet

2.1. Infrastruktúra

A tartós és fenntartható fejlődés első alapfeltétele a megfelelő infrastruktúra kialakítása, amely megágyaz a további fejlesztéseknek, illetve pusztán létezésénél fogva is generálja azokat. A szentendrei kistérség legfontosabb közös infrastrukturális fejlesztései a közlekedés, a csatornázás, a szemétszállítás, az e-közigazgatás területén jelölhetőek ki, illetve továbbiak a közbiztonság és ivóvíz- és árvízvédelem területein, de ezekről külön esik szó.

2.1.1. Közlekedés – közúti közlekedés feltételeinek javítása

a.) M0 körgyűrű befejezése

Jelenleg a térség legfőbb közlekedési folyosója a 11-es számú főút, mely összegyűjti és egyedüli útvonalként Budapestre vezeti a forgalmat, illetve onnan a térségbe. Az utóbbi évtizedekben zajló jelentős migráció hatására a 11-es számú főút terhelése jelentősen megnövekedett, az ingázás a többi agglomerációs körzethez hasonlóan egyre nagyobb akadályokba ütközik. A helyzeten változtatott az M0-ás körgyűrű északi Duna hídjának, a Megyeri hídnak az átadása, mely Budakalász magasságában nyit átjutási lehetőséget a Duna két partja között. Ez a híd egyrészt elvezet forgalmat a 11-es főút fővárosi bevezető szakaszairól, ugyanakkor hoz is, mivel jelenleg e nyugati hídfő jelenti a keleti oldalon már teljesen elkészült M0-ás körgyűrű végét, így az azon érkező forgalom a térségbe áramlik.

Éppen ezért fontos minél hamarabb kieszközölni a körgyűrű nyugati folytatását első lépésben a 10-es számú főútig, majd rögtön ezután az M1-es autópályáig. Ez várhatóan sokkal nagyobb hatással lesz a térségre, mint a Megyeri híd átadása, hiszen az ország legjelentősebb közlekedési folyosójával válik majd egyszerre szomszédossá a terület. Ez egyrészt újabb betelepüléseket, másrészt további magántőke beáramlást indukálhat a jól megfogalmazott fejlesztési irányoknak megfelelően, elsősorban a magas színvonalú szolgáltató szektor bővítésére nyújt jobb lehetőséget.

A jelen tervek szerint leghamarabb 2014-ben készülhet el a körgyűrű a 10-es útig, ezt a céldátumot rögzíteni kell és folyamatos párbeszédet kell folytatni a kormányzattal a beruházásról a szintén érintett Pilisvörösvári kistérséggel együttesen. Ezzel együtt támogatást kell nyújtani a 10-es elkerülő út mihamarabbi megépítéséhez is, hiszen e térségnek az is áttételesen érdeke, hogy a pilisvörösvári kistérség is fölszabaduljon a jelenlegi élehetetlen közlekedési körülmények alól, mely helyzet a szentendrei kistérségre is részben érezteti hatását, illetve közös érdek, hogy a két térség fejlődése ne egyenlőtlenül folyjon, ne szakadjon el egymástól, hanem párhuzamosan menjen végbe.

b.) 11-es számú főút elkerülő útja, „kishíd”

A térségbe irányuló és még mindig zajló migráció lassan telíti a Dunakanyart, a lakosságszám lassan meghaladja a 80 000 főt. A 11-es főút, mint egyetlen közlekedési folyosó pedig már alig bírja ezt a terhelést elvezetni, nem csak Budapest határán belül, de az ingázás csúcsidején egyrészt az M0-ás körgyűrű előtt, másrészt már Szentendrén belül is torlódások alakulnak ki. Az idegenforgalmi csúc szezonban pedig már évek óta hatalmas torlódások alakulnak ki. Stratégiaileg is fontos ezen az egy közlekedési folyosós rendszeren javítani és további útvonalakat kialakítani a lakosság és a látogatók számára. Erre lehetőség két irányban mutatkozik, nyugati és keleti irányban.

Az egyik jelentős elkerülő út Szentendrét nyugati irányból kerülné meg, elvéve a 11-es főút hízó forgalmából és alternatív útvonalat kínálva a Dunakanyar északi régiójába igyekvőknek. Ennek tervezése már folyik, annak befejeztével minél hamarabb hozzá kell látni a megvalósításhoz, melyet már most evidenciaként kell képviselni a kormányzat felé.

Nagy eredményt jelentene az úgynevezett Kishíd megépítése is, amely Szigetmonostor és Szentendre között nyitna új közlekedési folyosót a Szentendrei sziget lakosságának és az oda látogatóknak. A híd megépülése komoly terhet venne le a 11-es főút forgalmáról, több évtizedre előre biztosítva annak megfelelő tehermentesítését és megfelelő minőségű használhatóságát. A Kishíd megépülése jelenleg nem szerepel a kormányzat tervei között, márpedig megfelelő forrás csak onnan várható. A beruházás komoly változásokat indukál majd a térségben, ezért előre figyelemmel kell lenni a várható következményekre. Így a szigeti települések egy csapásra felértékelődnek, illetve még inkább a kivándorlók érdeklődési körébe esnek, mellyel jó előre számolni kell és intézkedéseket kell foganatosítani az esetleges túlnépesedés megakadályozására, az építési telkek számának korlátozására és figyelemmel kell lenni a ivóvízbázis-védelem szempontjaira is. Mindezek nélkül a sziget pont azon értékeit veszítené el, amely miatt olyan kedvelt a lakosok előtt, azaz a sajátos miliójét és a gazdag természeti környezetben rejlő vonzerejét.

Végül másik fontos fejlesztés a Budakalász és Pomáz településeket elkerülő út megépítése, mely tehermentesíteni fogja a települések belső útjait és hozzájárul a

településközpontok megújításához, ezen egyre lakottabb települések élhetővé tartásához.

c.) vízi közlekedés fejlesztése

A térség legtermészetesebb adottsága a Duna menti elhelyezkedése. A Duna egyrészt hajózási, másrészt szabadidős lehetőségeiben is egyedülálló lehetőséget teremt. A szentendrei kistérség java része a Szentendrei-sziget által kettéosztott folyó jobb oldali ága mentén helyezkedik el, a nemzetközi és fő hajózási útvonal azonban a bal oldali ágban zajlik. Ez viszont nem feltétlenül jelent hátrányt a térség számára, hiszen sportolási és személyszállításra tökéletesen alkalmas a jobb oldali ág is és pont ez az, amit minél inkább érdemes volna kihasználni.

A Duna sport és szabadidős adta lehetőségeit a későbbiekben tárgyaljuk, azonban a vízi folyosónak fontos szerepe lehet a turisztikai és napi személyszállítás területén is. Először is évtizedes hagyományai vannak a rendszeres hajójáratoknak Budapest és Visegrád, illetve Esztergom között, mely menetrendszerinti járatok elsősorban a kikapcsolódásra vágyó vendégeket, turistákat célozzák meg. Ez a jelenség az utóbbi évtizedekben a magyar hajózás általános visszafejlődésével együtt igen alacsony intenzitásra sorvadt, szerepe a térségben nem mérvadó, már-már egyáltalán a fennmaradása is öröndetes eredménynek mondható. Ennek a tevékenységnek az újraélesztésére a legutóbbi időkben több elképzelés is született, de a megvalósulás egyelőre még várat magára. A cél mindenképpen az kell legyen, hogy e hajójáratok sűrűbbek legyenek és jelentős mértékben vegyenek részt a látogatók térségbe történő szállításában, amihez természetesen együtt, sőt előbb a kulturális-, turisztikai vonzerőt kell növelni. Ezen járatok egyszerre biztosíthatják a vendégek ideutaztatását, másrészt kikapcsolódásnak is beillenek. Így egyaránt számolni kell gyors hajójáratokkal, másrészt a sétahajózás lehetőségeinek bővítésével.

A legfontosabb technikai feltétele ennek a kikötők fejlesztése, mivel azok mára igen elhanyagolt állapotba kerültek. Másrészt a településfejlesztéseknek is számolniuk és építeniük kell a kikötőkre, tervezhető kikötőkre, azokat be kell kapcsolni a települések fő véráramába, a települési fejlesztési terveket már előre ezekre figyelemmel kell kialakítani. Mindehhez ötletes és újszerű elképzelésekre van szükség, melyek megragadják az egyes települések sajátosságait. Továbbá az ilyen irányú fejlesztések elsődleges feltétele az, hogy legyen mire a vendégeket hajóval szállítani, azaz mögötte és egyszerre fel kell épülnie annak a fajta gazdag és színvonalas kínálatnak, amely a térségbe vonzza a turistákat vagy éppen a kikapcsolódásra vágyó fővárosiakat. Éppen ez jelenti a fenntartható fejlődés zálogát, azaz nem elegendő szép kikötőket építeni és hajókat indítani, hanem komplex módon kell a térség vonzerejét is növelni. Ehhez a konkrét cselekvések előtt meg kell határozni a célközönséget, annak rétegeit és minden egyes csoportnak külön-külön az igényeire szabott szolgáltatást kell kínálni.

A Duna másik kizárólag közlekedési célú felhasználása a térségnek a fővárossal történő összeköttetésében rejlik. Már említésre került, hogy jelenleg a 11-es főúton, mint egyetlen közlekedési útvonalon lehet a lakosságnak Budapestet elérnie, illetve a tömegközlekedési eszközökkel, a HÉV-vel és a buszjáratokkal. A vasút azonban csak Szentendréről indul, így távol esik és nem javít jelentősen a távolabbi lakosok utazási körülményein, a buszjáratok pedig épp a főút túlterheltsége miatt bizonytalanok, illetve nem biztosítanak megfelelő

színvonalú közlekedést. Ezen hiányon enyhíthet a rendszeres hajójáratok beindítása a települések és a főváros fő tömegközlekedési pontjai között, amely színesítené a közlekedési lehetőségek tárát. Egy ilyen projekt előkészítéséhez pontosan fel kell mérni előbb a lakosság utazási szokásait és elvárásait, amennyiben az megfelelőnek tűnik, akkor ki kell választani a megfelelő technikát annak kielégítéséhez.

d.) Ivóvíz- és csatornahálózat fejlesztés

A térség településein az ivóvíz és csatornahálózat meglehetősen magas mértékben kiépült, de egyúttal sok településen vannak még lefedetlen területek. Továbbá ha valamely település további parcellázást szeretne megvalósítani, ott ezen alpinfrastruktúrák megteremtése ismét szükségessé válhat. Ezen foltok kitöltésére közös pályázat készül a 2013-ig tartó periódusban történő megvalósítás érdekében. A legnagyobb hiányok éppen pont a Szentendrei-sziget településein, elsősorban Pócsmegyer és Szigetmonostor területein vannak. Ezen településekhez nagyon nagy méretű üdülőtelepek nőttek hozzá, melyek először valóban üdülő funkciót töltöttek be, idővel azonban egyre több ingatlan vált állandó lakóhelyévé a tulajdonosnak. Elsősorban ezeken a területeken jelent nehézséget az ivóvíz és csatornahálózat kiépíthetlensége, amely éppen azért abszurd, hiszen ezen területek alatt fekszik a nemzetstratégiai szempontból is jelentős vízbázis, melyből Budapest is az ivóvízhez hozzá jut. Ha tehát a térség egyik legnagyobb kincsének tartott ivóvíz tisztaságának és minőségének védelmét komolyan veszi a térség – de egyúttal ez kormányzati szándék is – akkor kiemelt hangsúlyt kell fektetni pont e vízbázis fölött elhelyezkedő településeken történő szennyvízelvezetésnek és az ilyen irányú környezetvédelmi beruházásoknak.

Ennek megfelelően a településrendezési tervek módosítása folyamatban van, az eddigi üdülőövezetek nagy része belterületbe vonásra kerül, ezáltal elhárítva az akadályt a csatornázási beruházás elől. Ezen projekt a lakosság nagyfokú együttműködésére és a hosszú távú érdekek felismerésére kell, hogy alapozódjon, hiszen meg kell érteni, hogy a vízbázis védelme minden itt lakónak is elsődleges érdeke. A csatornázási projekt előkészítése már elindult, a szükséges forrás rendelkezésre állásával feláll a projekt megvalósítására a közös társulás és el kell kezdeni a lakossági párbeszédet, hiszen az itt élők anyagi és nem anyagi hozzájárulására is szükség van a kivitelezéshez. Ugyanakkor meg kell értetni, hogy a projekt nem csak kellemetlenséget jelent az érintett ingatlantulajdonosok részére, hiszen ezáltal mentesülnek a talajterhelési díj megfizetése alól, ingatlanuk pedig a csatornázással és a belterületbe vonással értéknövekményt könyvelhet el.

e.) Közműhálózatok fejlesztése

A térség legtöbb településén a közműhálózatok már kiépítésre kerültek, azonban ahogy a szennyvízcsatornánál, úgy a többi vonalas közmű szolgáltatás esetében is egyik-másik településen akadnak fehér foltok. Az áram és telefonhálózat a legkiépítettebbnek tekinthető, itt nagy volumenű beruházásra nem kell számítani, amiben több település is hiányt szenved az a vezetékes gázszolgáltatás kiépítése. Itt sok esetben a kellő lakossági támogatás hiányzik a beruházások megvalósításához, hiszen ha a lakókörnyezetben élők nagy többsége nem támogatja a fejlesztést, akkor a közműhálózat kiépítése nem

finanszírozható. Azon települések, amelyeknek ilyen terveik vannak, talán összefogással nagyobb sikereket tudnának elérni, valamint nagyobb érdekérvényesítő szerepet élvezve nagyobb külső támogatást is ki tudnak harcolni. Ezen felül több település tervezi a kábeltévé hálózat fejlesztését is, valamint természetesen minden önkormányzatnak vannak égető közútfejlesztési feladati, akár felújítási, akár új szilárd burkolatú utak építésére vonatkozóan.

Mindezen beruházások komoly forrásokat emésztenek föl, melyre általában egy-egy önkormányzatnak saját erőből nincs pénze, ezért alternatív finanszírozási formák jöhetnek szóba, mint a hitel, a pályázati forrás, illetve a lakossági hozzájárulás. Tekintettel arra, hogy egy önkormányzat gazdasági programjába és a lakosság teherviselő képességébe egyszerre csak egyik vagy másik nagyobb volumenű közműberuházás férhet bele, ezért településenként priorizálni kell a feladatokat. Amennyiben néhány település egyszerre gondolkodik valamilyen infrastrukturális beruházásban, akkor érdemes megkeresni az együttműködés módját, amely minden résztvevő önkormányzat számára valamilyen – akár csak az előkészítési vagy szervezési munkák összehangolásában megmutatkozó – előnyt jelent.

f.) településközpontok kialakítása

A kistérségbe tartozó települések már az elmúlt időszakban is és az elkövetkezendőkben is komoly hangsúlyt fektettek a településközpontok minél nívósabb kialakítására. Minden önkormányzat nyilván a helyi sajátosságokat és arculatot figyelembe véve tervezi ezen projektjét, egységesen fontos viszont a kulturált városmagok kialakítása, a látogatók, turisták számára vonzóvá tételére, amely minél hosszabb idő eltöltésére ösztönöz. Kevés ezen a területen a koordinációs lehetőség a települések között, de nyilván közös érdek, hogy minden önkormányzat kialakítsa ezt a „fogadóhelyiséget” a vendégek számára, amely által a kistérség vonzereje együttesen még nagyobb mértékben növekszik és fokozottabban ösztönzi a turizmust.

g.) Hulladékkezelés

A települések hulladékkezelése olyan pont, ahol van módja az együttműködésnek, hiszen ez a szolgáltatás tipikusan nagyobb méretekben üzemgazdaságos. Jelenleg természetesen minden önkormányzat kezeli ezt a problémát, hosszú távon érdemes időről-időre felkutatni a lehetőségeket és azok közös alkalmazása esetén elérhető előnyöket számba venni.

A hulladékkezelés másik problémája az illegális hulladék elhelyezések és a természeti környezetet csúfító és károsító szemetelés felszámolás és kezelése. Kiemelten fontos ez a terület, hiszen a térség vonzerejét éppen a gazdag és tiszta természeti környezetben ragadtuk meg, igaz ez mind a vizek, mind az erdők tisztaságára. E vonatkozásban természetesen együtt kell dolgozni a parkerdővel is, és minél szélesebb összefogást létrehozni a civilekkel is, főleg a tájékoztató programok területén, de az önkormányzatoknak érdemes közösen is akciót kialakítani az illegális hulladéklerakók felszámolására, a felderítés hatékonyságának növelésére és hatósági eszközeik révén a szankcionálás hathatósabbá tételére.

h.) Vízbázis-védelem

A szennyvízcsatorna hálózat kiépítéséhez is szorosan kapcsolódik a vízbázis-védelem ügye. A tiszta ivóvíz egyre nagyobb kincset fog jelenteni a jövőben, minden prognózis ebbe az irányba mutat, és a térség nagyon jelentős vízbázissal rendelkezik, melynek megóvása éppen ezért stratégiai kérdés. A vízbázisból kitermelhető ivóvíz hosszú évek és évtizedek alatt alakul ki, éppen ezért ennek a kincsnek a megóvása és kezelése igen hosszú távú előrelátást és tervezést igényel, hiszen az egyes döntések hatása esetlegesen csak sok-sok évvel meghozataluk után éreztetik hatásukat, amikor már csak utólagos intézkedéseket lehet hozni. A térségben található tiszta források látják el jelenleg is a fővárost ivóvízzel, éppen ezért ez a vagyon nem csak a térségnek, hanem a fővárosnak és az egész országnak kiemelt értéke, amiért nemzetstratégiai döntést igényel a kezelése. Így az intézkedéseket mindenképpen kormányzati szinten kell meghozni, de fontos, hogy a térség kifejtse ebben a folyamatban a véleményét és képviselje érdekeit. Éppen a vízbázis védelme miatt számos korlátozás vonatkozik a Szentendrei- szigeten található településekre és az ott élőkre, melyek más hasonló adottságú településekhez képest hátrányosan érintik őket. A magasabb érdek persze elfogadható, de a kompenzációra jogosan tart igényt a mikrotérség. A szigeti települések már hosszú évek óta lobbiznak ezen igazságtalanság kiküszöbölése érdekében és éppen a legutóbbi hónapokban jutott odáig a tárgyalássorozat, hogy a Fővárosi Vízművekkel – mely a terület egy részét és a vízbázist kezeli – létrejött megállapodás szerint a kitermelt ivóvíz mennyiségéhez viszonyított kompenzációt kap a sziget. Ezt követi pedig majd a bányajáradékból való részesülés kieszközlése. Ebben a lobbitevékenységben, ha az előrevívő a kistérség egységesen is ki kell, hogy álljon a sziget mellett, hiszen ez jelenti az együttműködést a települések között, ha egymás olyan érdekeiért is képesek kiállni és kistérségi szinten véleményt nyilvánítani, melyben saját érdekük nincs is.

A csatornázáson kívül a vízbázis-védelem összefügg a környezetvédelem és az ezeknek megfelelő településfejlesztés témaköreivel. Hiszen ha a kompenzációhoz ténylegesen hozzájut a sziget, akkor olyan gazdaság és településfejlesztést szükséges a forrásból indukálni, mely összefér ezen célokkal és javítja a település fejlettségét, gazdagítja a lehetőségeket. Ebbe a témakörbe tartozik a szelíd turizmus támogatása, a helyi gazdaság idegenforgalmi és szolgáltató ipari területen történő fejlesztése, valamint a mezőgazdaságban a biogazdálkodás elterjesztése. Mind a mezőgazdaság, mind a szolgáltatások tekintetében a minőségre kell helyezni a hangsúlyt, amely egyrészt növeli a sziget vonzerejét a látogatók szemében, másrészt megélhetést biztosít a lakosság számára.

Gátrendszer fejlesztése

A Duna-menti települések közös gondja és mindig meglévő veszélyforrása a folyó áradása. Az árvíz sokszor okozott már komoly veszélyhelyzetet számos településen, illetve okozott jelentős károkat, továbbá arra is sor kerül, hogy a szigeti településeket teszi szárazföldön megközelíthetetlenné. Szerencsére azonban a víz az utóbbi évtizedekben nem szakította át a fógátakat, noha ez többször nem sokon múlt. Ez egy olyan veszélyhelyzet, mely nem küszöbölhető ki végérvényesen és épp ebből a tapasztalatból tudják a települések, hogy fel kell készülni az előre nem látható és váratlan eseményekre is, mivel az ár időről-időre megdönti vízszint csúcsait. Több vonalon szükség lenne a fógátak megerősítésére és magasítására is, illetve vannak olyan vonalak, ahol még nem megfelelően kiépült a gátrendszer, épp ezért fordulhat elő, hogy az ár a szigeti településeket elzárja. Továbbá az

is komoly kárt okoz, ha a termőföldeket önti el a Duna, ezáltal a gazdálkodók termését tönkretéve.

A gáterősítési és gátépítési munkák folyamatosan zajlanak a térség településein, de mindenhol forráshiánnyal küzdenek az önkormányzatok. Van rá példa, hogy más projektekhez kapcsolnak ilyen célú beruházásokat, így kerékpárút építés vagy város rehabilitáció esetén is megvalósulhatnak ilyen járulékos célok. Ezek az ötletes megoldások azonban kevesek és jelentős előrelépés csak állami segítség esetén valószínűsíthető.

Az önkormányzatoknak össze kell fogniuk egymással és tárgyalásokat folytatni a vízüggyel, a kormányzattal is, hogy ennek eredményeképp forrás allokálódjon ezen célok megvalósítására. Ebben a kistérségi társulás is vállalhat szerepet, vagy az érintett települések összefogása jöhet létre. A fejlesztéseket egymásra való tekintettel és közösen szükséges megvalósítani.

Patakmedrek, vízgyűjtők, esővízárkok kezelése

Szintén a vízgyűhöz tartozik ez a téma, illetve a környezetvédelem és turizmus témaköröihez is. Azon települések, melyek nem a Duna mentén helyezkednek el, de közülük is jó néhány kénytelen szembenézni a folyóvizeik állapotának elhanyagoltságával. A patakmedrek gondozatlanok, a hirtelen jött víz gyorsan végigszáguld azokon, illetve nincs megoldva a vízgyűjtők kérdése sem. A településeken belül pedig az esővíz-elvezető árkok is elhanyagoltak és nem töltik be gyakran szerepüket. Ezek a feladatok persze inkább tartoznak az önkormányzatok hatáskörébe, és a kevés és mindig szűkülő források felhasználásnak sorában ott sem tud kiemelt prioritást élvezni, épp ezért kevés terepe van valamilyenféle kistérségi összefogásnak ebben az ügyben.

Ugyanakkor létezik és működik a térségben egy vízgazdálkodási társulat pomázi székhellyel, az ő munkájuk részben ilyen feladatok elvégzésére terjed ki. Ezen társulattal a települések kapcsolata nem túl szoros, épp ezért felmerült a kérdéskör és ennek a rendszernek az átgondolásának szükségessége. A jövőben folytatni kell ezt a vizsgálatot és ha tere van, akkor kistérségi szinten érdemes az ügyet kezelni, illetve a társulaton belül az aktív és befolyásoló képviselőket biztosítani.

Önkormányzati e-közigazgatási rendszer kiteljesítése

A DPÖTKT 2005-ben belevágott az önkormányzati elektronikus közigazgatási rendszer kiépítésébe, melyre lehetőséget egy jelentős pályázati forrás adott. A cél egy integrált informatikai rendszer kiépítése volt, mely könnyebbé teszi a lakosság ügyintézését és a hivatalok működtetését is. A rendszer átadásra került, azóta a rendszer bevezetése zajlik a településeken, illetve ahol szükséges a javítása és frissítése, mivel nagy nehézséget okoz a jogszabályi környezet állandó változása, amelyhez rendszeresen és jelentősen hozzá kell igazítani a rendszert. Ennek a projektnek a kapcsán jelentős tapasztalat halmozódott föl a településeken és a kistérségben, hiszen gyakorlatilag a DPÖTK úttörő munkát végzett. Fontos hozadéka a projektnek az informatikai kultúra elterjesztése az önkormányzatoknál, melynek révén fölkészültek az ezt követő informatikai kihívások teljesítésére is.

Maga ez a kérdéskör, az elektronikus közigazgatás azonban elsősorban kormányzati szándékok mentén haladt és fog ezután is haladni, épp ez bizonytalanságot rejt magában, mivel ez a szándék nincs pontosan meghatározva, nem lehet tudni, hogy a mindenkori

kormányzat hogyan képzeli el a közigazgatás ilyen irányú fejlesztését. Jelenleg zajlik az ilyen rendszerek régiós szintű kiterjesztésére irányuló eljárás, illetve pályázat, melynek célja régióként egy-egy informatikai önkormányzati szolgáltató megerősítése és annak a rendszernek a továbbfejlesztése. Az ezt követő lépés ismeretlen.

A kistérségi önkormányzatok jövőképe azonban meghatározott. Nem realitás, hogy ezen az úton visszalépés történjen és a megszerzett informatikai kultúrát visszaépítsék. Rövid távon a kistérségnek a saját rendszerét van módja és kötelessége fenntartani és működtetni legalább 2013-ig. Eddig még számtalan esetben lesz kénytelen a DPÖTKT a verziókat frissíteni egyrészt a folytonos jogszabályváltozásokhoz igazodóan, másrészt az újabb igények, a felmerült módosítási javaslatok mentén. Így a mindenkori rendszer nem fog nyugvó pontra érni, ezzel mindig lesz munka és lesz forrásigénye. A rendszer fenntartását jelenleg a Kistérségi Iroda szervezi a forrást pedig az önkormányzatok lakosságszám-arányosan biztosítják. Ez a fölállás a jövőben sem fog változni.

Azt követően, hogy a kormányzat lefekteti az elektronikus közigazgatási jövőképét és az előbb említett pályázat révén kialakulnak a régiós informatikai szolgáltató központok, minden szempontból meg kell vizsgálni, hogy részben vagy egészben igénybe tud-e venni a kistérség másik informatikai megoldást, amely kielégíti igényeit. Többek között ez azonban még attól is függ, hogy a kormányzat mikor tesz kötelezővé bizonyos intézkedéseket ezen a téren az önkormányzatok számára.

Összefoglalva tehát a kistérség célja az elért informatikai kultúra megőrzése és továbbfejlesztése hosszú távon, ehhez a szükséges forrást pályázat híján a településeknek kell előteremtenie, középtávon pedig fel kell készülni olyan döntésre, hogy mennyiben vesz igénybe a sajátján kívül alternatív informatikai megoldásokat.

Mindezen célok elérése érdekében különösen fontos az egységes fellépés, hiszen ezen fejlesztésekhez külső, leginkább állami forrásra van szükség, melyet saját forrásból a térség aligha tudna előteremteni. Az egységes fellépés szövegében a DPÖTKT kell legyen, aktív kezdeményező szerepet felvállalva a kormányzattal való kommunikációban és szoros együttműködésre kell törekedni a szomszédos térségekkel, elsősorban a pilisvörösvárral, valamint a fővárossal, Budapesttel és együtt meghatározni a kölcsönös érdekek mentén a lépéseket.

1. Oktatás

- Kistérségi Oktatási Tanács
- szakszolgálat
- belső erőforrás felhasználás, mérés értékelés
- közös fenntartású intézmények
- felsőoktatás
- magán középiskola

Kistérségi Oktatási Tanács

2009-ben megalakult a Kistérségi Oktatási Tanács (KOT). E tanács feladata és célja, hogy a térség oktatási helyzetképét feltárja és értékeli, illetve szakterületén véleményt mondjon és segítséget adjon a Társulási Tanács számára. Ennek nagy jelentősége kell legyen a koncepció időtávlátásban, mivel a térségi települések együttműködésének fő területe illetve a kistérség fő feladata, stratégiai célja a szociális és oktatási terület közös fejlesztése. A közös jövőképben szereplő gazdag és erős dunakanyari kistérség alapja az ezen két területen történő legmagasabb szintű feltételek megteremtése. És maguknak a többcélú kistérségi társulások együttműködésének a jövője is a még nem látható közigazgatási reform után is az intézményfenntartás és támogatás lesz, ami e két területen lesz, illetve lehet a leglátványosabb.

Az oktatási tanácsba a polgármesterek delegálják a saját szakembereiket, minden településről egy-egy oktatási referens, intézményvezető vagy egyéb munkatárs személyében. A KOT kéthavonta tartja üléseit, meghatározza azokat a területeket, amikkel foglalkozik és beszámol a Társulási Tanácsnak. A KOT keze pedig a kistérségi oktatási referens, feladata az oktatási tanács által vitt témák előkészítése, a szükséges információk összegyűjtése, elemzések készítése, javaslattétel, és pályázatokat ír, illetve készít elő. A meghatározott munkaterv szerint foglalkozik a szakszolgálatok, az intézmények, a szakmai szolgáltatások szervezésével, segítséget nyújt a kistérségi települések oktatási ügyeiben igény szerint, ápolja a helyi szakemberek térségen belüli kapcsolathálóját, konferenciákat és információs anyagokat készít elő.

Az oktatás a legfontosabb terület a jövő szempontjából, viszont az egyik legforráshiányosabb is egyben, ezért a tanács és referens munkájának hozadéka a legmagasabb minőség lehetőségének megteremtése és egyúttal a fenntartók számára olyan javaslatok kidolgozása, mely az anyagi megterhelésen képes enyhíteni.

A térségben az oktatás minősége jónak mondható, általában jó iskolák és jó szakemberek működnek a településeken, de amennyiben lehetséges természetesen itt is a mindig törekedni kell az elért eredmények fokozására. A KOT ezért az intézkedési tervében pontos helyzetképet készít az oktatás térségi állapotáról, a szakember gárdáról és a tanulmányi eredményekről. Az elemzéseket és adatbázisokat pedig folyamatosan naprakészen kell tartani. Az elkészített statisztikát kistérségi szinten is össze kell gyűjteni, közös oktatási programokat, oktatási versenyeket, a pedagógusoknak pedig továbbképzéseket kell tartani. A pedagógusok helyi szakmai hálóját meg kell teremteni és rendszeres találkozókat kialakítani, hogy az információáramlás a legteljesebb legyen, ami elengedhetetlen a jövőben a terület fejlesztése szempontjából. Szakmai konferenciákat kell szervezni azon tudásokról, melyek ténylegesen fontosak a pedagógusok és szakemberek számára. Ugyanakkor nagyon sok tudás található meg a térségen belül is, nincs minden esetben szükség külső tudás bevonására, hisz kiváló szakemberek élnek a településeken, ha adott esetben nem is ott, hanem a fővárosban végeznek munkát. Így a helyben megtalálható tudásra kell támaszkodni, ez biztosítja a folyamatok fenntarthatóságát. Létre kell hozni egy szakértői információs bázist is, amely alapján az intézmények a szükséges továbbképzéseket és szakértői tevékenységet is helyi erőből tudják megszervezni és igénybe venni.

Az oktatási tanács továbbtanulási tanácsadást szervez és információs anyagokat biztosít, illetve saját honlapot üzemeltet ilyen célra is. Adatokat gyűjt és oktatási programokat alakít

ki a továbbtanulás további fokozására akár szakképzéséről, akár felsőfokú tanulmányokról van is szó.

A KOT térségi tanulmányi versenyeket szervez a diákok számára és minél több lehetőséget teremt a diákok önmegmérettetésére, ezáltal is népszerűsítve a tanulást, hogy a térségi fiatalok is fontosnak érezzék a megfelelő képzettség elérését. A cél, hogy a térségben a szakképzés fejlődjön és ezzel párhuzamosan a felsőfokú tanulmányokat kezdő fiatalok száma is növekedjen és átlagon felüli számban legyenek. A tanulmányi versenyeken keresztül gazdagítja a térségi intézmények közötti kapcsolatot, illetve ezt a célt szolgálja egyéb területeken is az együttműködés és közös cselekvések megteremtése, mint amilyen a sport, ahol szintén közös versenyeket kell indítani.

Pedagógiai szakszolgálat

A térségben két közoktatási szakszolgálat működik Szentendrén és Pomázon, melyek megyei fenntartású intézmények. Az intézmények teljesen kihasználta, kapacitáshiánnyal küzdenek, azonban a fenntartó nem tud fejlesztésre többletforrást biztosítani. Holott országos tendencia ezen igények növekedése, így van ez a térségben is, egyre többen élnének ezzel a szolgáltatással csak éppen az intézmények nem képesek kiszolgálni ezen növekvő igényeket. A pedagógiai szakszolgálat keretében nyújtott szolgáltatások, mint a logopédia, nevelési tanácsadás, fejlesztő felkészítés és még számos ellátás elengedhetetlen azon jövőkép megteremtésében, hogy a legmagasabb minőségű oktatás legyen a térség hosszú távú fejlődésének és erősségének alapja. A mai időkben és a tendenciák szerint a jövőben még inkább egyre nagyobb problémát jelent a gyerekek nem megfelelő felkészültsége, hogy nem képesek megfelelően elsajátítani a szükséges tudást és képességeket és ez jelenti később a legnagyobb akadályt a későbbi tanulmányaikban, pályaválasztásuknál és munkavégzésükben. Éppen ezért nem szabad lemondani egyetlen gyermekről sem és a lehető legnagyobb figyelmet kell fordítani a fiatalok megfelelő fejlődésére, előrejutásukra, pláne egy olyan térségben, amely hosszú távon jövőjét a tudás és minőségre kívánja alapozni.

Ezért kapacitást kell növelni ezen a területen. Tárgyalni kell a jelenlegi szakszolgálatot fenntartó megyével is, hogy az intézménye szolgáltatásait és kapacitását növelje, és együtt kell gondolkodni az intézménnyel. Ehhez az oktatási referensnek kell kialakítania a megfelelő kapcsolatot és előkészíteni az együttműködés jövőjét. Ezzel együtt létre kell hozni a kistérségi pedagógiai szakszolgálatot, hogy minden térségi fiatal a számára megfelelő szolgáltatásokat tudja megkapni. A kistérségi pedagógiai szakszolgálat – legalább is elsőre – nem egy fizikailag is saját intézménnyel rendelkező szervezet, hanem a szervezést a meglévő szolgáltatások összefogásával van mód megteremteni. A meglévő megyei nevelési tanácsadó mellett minden iskolában is van vagy logopédus, vagy gyógytestnevelő vagy egyéb szakember, akik általában egyszerre több intézményben is betöltik ezt a feladatot. Az intézmény csírája ezen szakemberek összefogása lehet, létre kell hozni a témában egy fórumot közöttük. A kistérségi pedagógiai szakszolgálat ezt követően jöhet létre, melybe ezen szakemberek kerülnek és végzik a feladatukat az iskolákban tovább. Ezt követően pedig organikus módon kell továbbfejleszteni az intézményt a felmerült igények mentén egyre több helyen bővítve a szolgáltatásokat és kapacitásokat is. A lényeg a helyben történő feladatellátás, azaz hogy a gyerekeknek ne kelljen utazniuk – szüleikkel – ezen szolgáltatások igénybevételéért, mert ez gyakran meg is akadályozza azt, hanem lakóhelyükön részesülhessenek benne. A másik cél pedig a helyi szakemberek

foglalkoztatása, azaz hogy a jelenlegi dolgozókon felül is, amint az ellátását lehet növelni, helyben lakó szakembereket alkalmazzon az intézmény.

Az intézmény létrejöttével ez a kiadási elem az önkormányzatoknál megszűnik és a kistérségnél jelentkezik, ezért a jelenlegi forrásokat oda kell allokálni, illetve a fenntartás másik forrása a kistérségi intézményi normatíva lehet.

Mérés-értékelés

Az oktatási területen zajló kistérségi együttműködés másik látványos eleme lehet a mérés-értékelési rendszer közös felépítése. Az intézmények jelenleg is sokat költenek különböző tanulmányok megrendelésére, vizsgálatok végzésére, a tanulmányi teljesítmény mérésére. Ez a tevékenység nagyon fontos információkkal látja el a fenntartókat, illetve jelzi a szakma számára, hogy mely területeken vannak problémák, hol kell fejleszteni a tevékenységet.

A mérés-értékelés területén is remek szakemberek élnek és/vagy dolgoznak is a kistérségben, így ezt a tevékenységet is a legcélszerűbb a helyi szakember gárdával elvégezni ezt a feladatot. Így többlet forrásra nem lenne szükség és az erre fordított összegek is a térségben maradna, illetve a helyi szakmát erősítené. A mérés-értékelési rendszert és adatbázist kistérségi szinten kell összefogni, szervezetileg pedig szintén organikus módon van mód fölfejleszteni egy ilyen intézményt a szakszolgálathoz hasonlóan, illetve legcélszerűbben annak keretein belül, egyazon intézményben. Így rögtön kistérségi szakszolgálat és mérés-értékelési műhely alakulna. Közös intézményben a meglévő forrásokat is nagyobb rálátással lehet a feladatok között allokálni.

Közös fenntartású intézmények

2. Szociális és egészségügyi ellátás

- kistérségi intézmény
- szűrések, tájékoztatók, tematikus kampányok
- háziorvosi ellátás, egészségközpontok létrehozása
- magánklinika
- szanatórium
- idősek otthona
-

3. Idegenforgalom, kultúra

- egységes koncepció, együttműködés, belföldi és külföldi kapcsolatok építése
- arculattervezés, közös marketing, TDM
- kulturális adattár és naptár
- szelíd és zöldturizmus és annak részprogramjai, Zöldút
- magas minőségű szolgáltatások és programok
- kreatív szektor fejlesztése
- gyűjtőhonlap

4. Élhető lakóhely, környezetvédelem, sport

- táj és épített környezet védelme
- környezetvédelmi programok indítása
- sportinfrastruktúra fejlesztés, szabadidősport
- komplex kistérségi sportközpont, edzőtábor
- térségi sportnapok szervezése

5. Gazdaságfejlesztés, ipar, mezőgazdaság

- szolgáltató ipar letelepítése, magas hozzáadott értékű termelés támogatása
- szellemi munkát igénylő munkahelyek telepítése, kicsábítása
- idegenforgalom és kulturális szektor előtérbe helyezése
- melegházas és bio mezőgazdaság elősegítése, biosziget koncepció
- magas minőségű mezőgazdasági termékek előállítás és piaca
- helyi termékek népszerűsítése, vásár rendezése, kézműves háló kialakítása

6. Igazgatási és egyéb együttműködés

- közigazgatási reform előkészítése, körjegyzőség
- egyirányú településfejlesztés
- helyi építési szabályzatok összehangolása
- közterület felügyelet
- hulladékkezelés
- belső ellenőrzés
- szúnyoggyérítés
- rádió, tv, újság, hírügynökség
- díjak alapítása (környezetvédelem, tanulmányi, sport, oktatás, idegenforgalom, gazdaság, mezőgazdaság, kulturális, stb.)

7. Közbiztonság

- térfigyelő kamerarendszer
- rendőrség
- tűzoltóság
- polgári védelem

8.

A 3 mikrotérség egyedi fejlesztési lehetőségei

Kiemelt projektek

Befejezés

Dunamenti Fejlesztési Tanács
Duna partnerségi műhely
Duna program
Fenntartható és nem állandó fejlődés
Tudás és szépség kistérsége